

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра англійської філології та методики викладання іноземної мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету іноземних мов

Світлана ВІРОТЧЕНКО

“ 26 ” серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ФОНЕТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	A Освіта
спеціальність	A4 Середня освіта
освітня програма	Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)
спеціалізація	A4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	іноземних мов

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

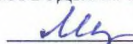
“26” серпня 2026 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Анна КОТОВА, к.п.н, доцент ЗВО кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови; Анастасія ВАКУЛЕНКО, викладач ЗВО кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

Програму схвалено на засіданні кафедри англійської філології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

“26” серпня 2026 року, протокол № 1

Завідувач кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

 к.ф.н., доц. Ірина МОРОЗОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)

Гарант освітньо-професійної програми Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)

 к.п.н., доц. Анна КОТОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

“26” серпня 2026 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

 к.п.н., доц. Анна КОТОВА

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Фонетика англійської мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму А Освіта, спеціальності «А4 Середня освіта» спеціалізації «А4.021 Середня освіта (Англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фонетика англійської мови» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними поняттями та категоріями сучасної фонетики англійської мови, формування фонематичного слуху, артикуляційних навичок та навичок інтонування мовлення, розвиток фонетичної компетентності здобувачів вищої освіти, як складової мовної компетентності, окреслення шляхів практичного застосування отриманих знань, умінь та навичок з практичної фонетики. Курс фонетики англійської мови розширює уявлення здобувачів вищої освіти про співвідношення явищ мови і мовлення і закладає основи для опанування наступних теоретичних курсів і практичного курсу англійської мови.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Фонетика англійської мови» полягають в тому, щоб допомогти майбутнім вчителям англійської мови проаналізувати та засвоїти навчальний матеріал, оволодіти практичними навичками англійської вимови, виробити у здобувачів освіти системний підхід до звуків з урахуванням місця того чи іншого явища у фонетичній системі, закріпити набуті теоретичні та практичні знання.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова
Денна форма навчання
Рік підготовки
1-й
Семестр
1-й
Лекції
Не передбачені
Практичні заняття
32 год.;
Лабораторні заняття
Не передбачені
Самостійна робота
58 год.;
у тому числі індивідуальні завдання
Не передбачені

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна:

ЗК3. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес.

ФК1. Мовно-комунікативна компетентність. Здатність забезпечувати навчання державною мовою, з урахуванням особливостей мовного середовища, спілкуватися іноземною мовою у професійному контексті, і сприяти розвитку мовно-комунікативних умінь та навичок здобувачів освіти, дотримуватися сучасних норм іноземної мови в усній та писемній професійній та міжособистісній комунікації з урахуванням комунікативної ситуації та комунікативного завдання відповідно до етичних і моральних норм поведінки, прийнятих в іншомовному середовищі.

ФК2. Предметно-методична компетентність. Здатність моделювати зміст філологічної освіти відповідно до державних стандартів, формувати й розвивати ключові компетентності та наскрізні вміння, здійснювати інтегроване навчання, обирати та застосовувати сучасні методики й технології навчання, а також формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти.

ФК13. Професійна (філологічна) компетентність. Здатність застосовувати досягнення сучасної методичної та філологічної наук у процесі викладання іноземної мови і зарубіжної літератури, визначати комунікативну, пізнавальну, номінативну, емоційно-експресивну та інші функції мови, виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів у контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їх поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна

ПРН1. Здійснювати міжособистісне спілкування державною та іноземною мовами у професійному колі; забезпечувати розвиток мовно-комунікативних навичок здобувачів освіти державною та іноземними мовами.

ПРН12. Здійснювати постійний професійний розвиток та підтримку колег у розв'язанні професійних завдань в умовах постійних змін.

ПРН13. Застосовувати на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні основи навчання іноземної мови і зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей учнів.

ПРН15. Сприяти опануванню здобувачами освіти іноземної мови для вирішення комунікативних завдань у життєвих ситуаціях.

ПРН16. Формувати в здобувачів освіти здатність до взаєморозуміння/міжособистісної взаємодії засобами активної і пасивної комунікації.

ПРН17. Уміти здійснювати міжкультурну комунікацію і долати міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей, властивих культурам країн мов, що вивчаються, а також знання світоглядних засад, ментальних особливостей та онтологічних характеристик української культури.

ПРН19. Демонструвати володіння іншомовною комунікативною компетентністю відповідно до загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в усіх видах усного і писемного спілкування.

1.8. Пререквізити: знання англійської мови на рівні B1.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Семестр 1

Розділ 1.

Тема 1. Фонетика: місце та спосіб артикуляції, мінімальні пари приголосних,

мінімальні пари голосних. Hancock M. English Pronunciation in Use. Baker A. Ship or Sheep? Book and Audio CD Pack: An Intermediate Pronunciation Course.

Тема 2. Фонетика: діалекти, наголос у слові та реченні, інтонаційні патерни. Hancock M. English Pronunciation in Use. Hewings M. English Pronunciation in Use Advanced.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Семестр 1						
Розділ 1						
Тема 1.	45		16			29
Тема 2.	45		16			29
ВСЬОГО	90		32			58

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	2	3
Семестр 1		
Розділ 1		
Тема 1		
1.1.	Вступ до фонетики і фонології. Артикуляційна фонетика. Органи мовлення. Знаки для запису транскрипції (ІРА та фонетична транскрипція).	2
1.2	Місце та спосіб артикуляції. Діалектні особливості вимови. Практика транскрипції.	2
1.3.	Приголосні. Дзвінкість та аспирація. Мінімальні пари приголосних /p-b/, /f-h/, /t-d/ та /k-g/	2
1.4.	Місце та спосіб артикуляції. Мінімальні пари приголосних /w-v/, /s-z/, /f-v/ та /ð-z/	2
1.5.	Аллофони. Апроксиманти. Вторинна артикуляція. Мінімальні пари приголосних /θ-ð/, /θ-s/ та /n-ŋ/	2
1.6.	Дентальні фрикатииви. Мінімальні пари приголосних /θ-t/ та /f-θ/	2
1.7.	Висота голосу. Якість голосу. Мінімальні пари голосних /ə-əʊ/ та /i-i/	2
1.8.	Класифікація голосних. Мінімальні пари голосних /ɑ:-aʊ/, /u-u/ та /u-uə/	2
Тема 2		
2.1.	Діалекти англійської мови.	2
2.2.	Практика транскрипції.	2
2.3.	Мовленнєвий ритм, ізохронія, англійський склад. Слабкі та сильні форми.	2
2.4	Патерни словесного (лексичного) наголосу та зв'язного мовлення.	2

2.5.	Реченнєвий (синтагматичний) наголос та інтонаційні моделі. Висхідні та низхідні тони.	2
2.6.	Зіставний аналіз англійської та української фонетичної системи. Проекти.	2
2.7.	Зіставний аналіз англійської та української фонетичної системи. Проекти.	2
2.8.	Повторення.	2
	Усього годин	32
	Усього за рік	32

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Семестр 1	денна форма
Тема 1	Відпрацювання правильної вимови приголосних, голосних звуків, дифтонгів, трифтонгів	29
Тема 2	Відпрацювання наголосу у слові й реченні; особливостей наголошених складів, наголошених/ ненаголошених членів речення, у т.ч. виражених допоміжними дієсловами, артиклями, прийменниками, сполучниками	29
Разом за семестр		58

Правила використання ІІІ

Правила використання ІІІ регламентуються Політикою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту

Політика декларує застосування в Університеті трирівневої класифікації моделей використання ІІІ.

5.2.1. Модель «ІІІ заборонено» – види діяльності, що вимагають демонстрації базових когнітивних навичок, пам'яті, миттєвого аналізу без допомоги технологій (зокрема усні опитування, аудиторні контрольні роботи, іспити тощо).

5.2.2. Модель «ІІІ як асистент» – дозволяється використання ІІІ для визначення предметної області, покращення граматики, структурування плану, пошуку літератури (з верифікацією). Фінальний текст/продукт створюється суб'єктом використання ІІІ.

5.2.3. Модель «ІІІ як інструмент» – види діяльності, що передбачають обов'язкове використання ІІІ (наприклад, порівняння відповідей різних моделей, генерація коду з подальшою оптимізацією, створення зображень тощо).

6.1. У освітній діяльності (для здобувачів вищої освіти) рекомендується:

– використання ІІІ для отримання пояснень складних концепцій, самоперевірки знань за допомогою тестів, пошуку логічних прогалин в аргументації або аналізу помилок (протягом годин, відведених на самостійну роботу у рамках опанування навчальної дисципліни);

– застосування генеративних моделей для реферування ідей, тем для есе чи презентацій, удосконалення структури майбутньої роботи, але не для написання фінального тексту роботи;

– використання інструментів ШІ для перекладу та аналізу наукових матеріалів іноземними мовами, що сприяє глибшому дослідженню теми та розширенню джерельної бази;

– зберігання (архівування) історії запитів (промптів) до моменту оцінювання для забезпечення підтвердження на вимогу викладача власного авторського внеску та самостійності виконання завдання.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено робочим навчальним планом

7. Методи навчання

1. Комунікативний метод (дискусії, мозковий штурм, робота в парах і малих групах, рольові ігри, моделювання професійних ситуацій).
2. Практичний метод (виконання мовних, комунікативних, перекладацьких, аналітичних вправ і практичних завдань).
3. Метод роботи з автентичними джерелами інформації (наукові статті, медіатексти, художні тексти, цифрові ресурси).
4. Метод розвитку критичного мислення (аналіз, порівняння, аргументація, рефлексія).
5. Аудіовізуальний метод (робота з аудіо- та відеоматеріалами, мультимедійними презентаціями).
6. Метод педагогічної підтримки (Scaffolding) – поетапне супроводження навчальної діяльності шляхом демонстрації зразків, покрокового виконання завдань, надання мовленнєвих опор і візуалізації навчального матеріалу.
7. Метод перевернутого навчання (Flipped Classroom) – самостійне опрацювання теоретичного матеріалу за допомогою цифрових ресурсів із подальшим виконанням практичних, комунікативних та дослідницьких завдань під час аудиторної роботи (YouTube, Moodle, Genially).
8. Метод цифрового співробітництва – організація спільної навчальної діяльності, групових проєктів, дискусій, взаємного навчання та академічної комунікації із застосуванням цифрових платформ (Zoom, Google Docs, Padlet).
9. Метод інтерактивного цифрового навчання – використання інтерактивних вправ, тестів, вікторин, симуляцій і цифрових дидактичних ресурсів для активізації пізнавальної діяльності та формування мовленнєвих компетентностей (Quizlet, Kahoot!, Wordwall, Crossword Labs).
10. Метод цифрового формувального оцінювання – поточний моніторинг навчальних досягнень, оперативний зворотний зв'язок, взаємооцінювання та самооцінювання із використанням цифрових сервісів (Moodle Quiz, Padlet).

8. Методи контролю

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти контролюються та оцінюються як під час поточної роботи над навчальним матеріалом, так і в кінці семестру.

Поточний контроль реалізується під час виконання здобувачами вищої освіти поточних завдань, тестів, письмових контрольних робіт.

Підсумковий контроль проходить у формі заліку, який складається з таких етапів:

- 1) Висвітлення теоретичного матеріалу
- 2) Фонетичний аналіз речення
- 3) Інсценування діалогу / Декламування вірша

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота в семестрі		Разом	Залік	Сума
тема 1	тема 2	60	40	100
30 б поточний контроль (практичні завдання + тести та контрольні роботи)	30 б поточний контроль (практичні завдання + тести та контрольні роботи)			

Поточний контроль у Темі 1 передбачає виконання практичного завдання з категоризації звуків (5 балів) і тестових завдань за підтемами «Приголосні» (15 балів) та «Голосні» (10 балів). Поточний контроль за Темою 2 складається з тесту за «Ритмом, інтонацією та наголосами» (15 балів), а також узагальнювального тесту з множинним вибором за матеріалом Тем 1 та 2 (15 балів). У разі невиконання одного із завдань на оцінку / пропуску тесту без поважної причини, здобувач вищої освіти отримує 0 за нього.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів (50%) з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання. Виконання тестів та контрольних робіт за темами передбачають надання відповіді на кожне питання протягом 30 секунд.

Критерії оцінювання

Залік складається з таких завдань:

- 1) Висвітлення теоретичного матеріалу з перевіркою володіння здобувачами вищої освіти теорією за курс (максимально 10 балів)
- 2) Фонетичний аналіз речення із подальшими його транскрипцією та опрацюванням у вигляді відповідей на запитання практичного характеру за ним (максимально 10 балів)
- 3) Інсценування діалогу / Декламування вірша (максимально 20 балів)

Бали за залікові завдання «Інсценування діалогу» / «Декламування вірша» нараховуються за такою схемою:

Якість виконання роботи	Кількість балів
Здобувач вищої освіти читає діалог або декламує вірш з невеликою кількістю незначних фонетичних помилок. Вимова чітка, дотримується відповідного темпу та інтонації в реченнях.	20 – 18
Здобувач вищої освіти читає діалог або декламує вірш переважно з незначними фонетичними помилками. Вимова чітка, але є незначні відхилення від відповідного темпу та інтонації в реченнях.	17 – 14
Здобувач вищої освіти читає діалог або декламує вірш здебільшого з незначними фонетичними помилками. Вимова нечітка, проте відхилень від відповідного темпу та інтонації в реченнях не багато.	13 – 10
Здобувач вищої освіти читає діалог або декламує вірш зі значними фонетичними помилками. Вимова не чітка, є значні відхилення від відповідного темпу та інтонації в реченнях.	9 – 6
Здобувач вищої освіти читає діалог або декламує вірш із грубими фонетичними помилками. Вимова не чітка, є значні відхилення від відповідного темпу та інтонації в реченнях.	5 – 0

Залікові завдання «Висвітлення теоретичного матеріалу» та «Фонетичний аналіз речення» проводяться у формі тестів, які містять по 10 питань, для відповіді на кожне з яких надається по 30 секунд. Винятком є перше питання блоку «Фонетичний аналіз речення», в якому здобувачі вищої освіти повинні проаналізувати подане речення із подальшим записом його транскрипції. Подальші 9 питань блоку базуються на результаті аналізу речення, а відповіді пропонуються у вигляді множинного вибору. Кожна вірна відповідь оцінюється в 1 бал.

Завдання «Інсценування діалогу» / «Декламування вірша» перевіряється по завершенню теоретичного та практичного блоків у формі прослуховування індивідуальної відповіді здобувачів вищої освіти. Для підготовки до інсценування чи декламування матеріалу останні мають 1 хвилину на підготовку. Загалом відповідь займає 5 хвилин з подальшим коментарем від викладача дисципліни.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання **результатів неформальної освіти**, якщо її зміст і результати відповідають меті та результатам навчання ОК «Фонетика англійської мови».

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

- онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою ОК «Фонетика англійської мови»;
- участь у сертифікованих тренінгах і семінарах з відповідної тематики;
- сертифіковані програми за темами ОК «Фонетика англійської мови», проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до **Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна**. Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70 – 89	
50 – 69	
1 – 49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Вакуленко А. І. Фонетика англійської мови. URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=11875>. (Last accessed: 06.07.2026).
2. Hancock M. English Pronunciation in Use. CUP, 2003. 200 p.
3. Hewings M. English Pronunciation in Use Advanced. CUP, 2017. 192 p.
4. Baker A. Ship or Sheep? Book and Audio CD Pack: An Intermediate Pronunciation Course, 3d Edition. CUP, 2007. 238 p.

5. McMahon A. An Introduction to English Phonology, 2nd Edition. Edinburgh University Press, 2020. 212 p.

Допоміжна література

1. Тучина Н. В., Жарковська І. В., Зайцева Н. О., Каминін І. М., Колесник М. В., Красовицька Л. Є., Кривчикова Г. Ф., Меркулова Т. К. A Way to Success: English for University Students. Year I. Харків, 2017. 416 с.
2. Carr Ph. English Phonetics and Phonology: An Introduction, 3rd Edition. Wiley-Blackwell, 2019. 256 p.
3. Hudson J. The Sound Of English - A Practical Course In British English Pronunciation, Revised edition. Pronunciation Studio Ltd, 2013, 140 p.
4. Ladefoged P., Johnson K. A Course in Phonetics, 7th Edition. Cengage Learning, 2014. 352 p.
5. Vakulenko A., Fomina V., Prushchak A. The Use of English Phonetics App in Phonetics of the English Language Course: Advantages and Disadvantages. *Вісник науки та освіти. Серія «Філологія»*. 2026. № 3 (45). С. 269–280.
6. Vakulenko A., Ruchkina K., Kozlova A., Lukyanova M., Ochкурова P. Phonological Variables as a Section of the Platform Our Dialects: Features of Use for Learning Phonetics of the English Language. *Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Педагогіка»*. 2026. № 4 (46). С. 2422–2436.
7. Walker R., Archer G. Teaching English Pronunciation For A Global World. Oxford University Press, 2024. 104 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://uk-ac-york-its-faculty-lls-interactive-phoneme-chart-dev.s3-website-eu-west-1.amazonaws.com/>
2. <https://adrianunderhill.com/the-pronunciation-charts/>
3. <https://foreign-languages.karazin.ua/departments/english-philology/library-1>
4. <https://home.cc.umanitoba.ca/~krussll/phonetics/>
5. <https://pressbooks.pub/essentialsoflinguistics/chapter/2-7-classifying-consonants/>
6. https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/learn_pronunciation
7. <https://www.cambridgeenglish.org/learning-english/activities-for-learners?skill=listening%2cpronunciation&rows=72>
8. <https://www.internationalphoneticassociation.org/content/full-ipa-chart>
9. <https://www.ourdialects.uk/phonological/>
10. <https://www.ourdialects.uk/phonological/>
11. <https://www.studiocambridge.co.uk/a-brief-guide-to-british-accent-and-dialects/>
12. <https://www.usingenglish.com/reference/pronunciation/>
13. <https://www.youtube.com/watch?v=8h0NYGrXzzI>
14. https://www.youtube.com/watch?v=Tck2HHlfEgQ&list=PLbEWGLATRxw_2hL5hY164nvHdTpwhEOXC&index=28&ab_channel=MacmillanEducationELT
15. <https://youtu.be/2iZRpHA4xII?si=WbT8G5oupDmtHzWM>
16. <https://youtu.be/3lXv3Tt4x20?si=Pe-Bldj-33HRH3z6>
17. <https://youtu.be/6PSdlctYBsw?si=0tn176jpr6Dcz-p6>
18. https://youtu.be/a_d2VfMTCik?si=BM8_KRC3KGfgV7lu
19. <https://youtu.be/AAVGOpzqm8M?si=vHc51xcAXyhRujpo>
20. <https://youtu.be/BT4Ru5yvOUE?si=8oulNIAORG-0QKtj>
21. <https://youtu.be/eub0Q2KzV-I?si=rLDCKcLKvgsKuseE>
22. <https://youtu.be/IOaKUIYcRhk?si=jhS3Aq37EBBLwX1u>
23. <https://youtu.be/m1meiEpdDH8?si=qUcUbHiM4Dort8bv>
24. <https://youtu.be/MTCx2hCxvHQ?si=VqVLX3uwYSLUghdk>
25. <https://youtu.be/nDdRHWHzwR4?si=xd1rID1IK5YE2E0o>

26. https://youtu.be/UTuKCvK0RIQ?si=CdwO_qKwGForVzX7
27. <https://youtu.be/VXHxtpvRacc?si=Sx3doqf7qtevr0GI>
28. <https://youtu.be/xKncWiMbNQw?si=1rKb9-IzegSNbsOe>
29. <https://youtu.be/Xx9P1rBsrnQ?si=nEuFZRWIzdlWRfjy>
30. https://youtu.be/ZqIKlyk6Y_U?si=ceuwtPAM3hXoZPt2
31. <https://youtu.be/ZYkITlqfZ6c?si=1vYi-MiE0g5f3mOf>
32. <https://youtube.com/shorts/jdEaYV5Kq98?si=Nw89XCiIBVu4de-p>